

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institudam ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katholikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsédekben.

A vízvezeték ügye.

Írta: Rauscher Béla, v. b. tag.

A szívembe szeretném ojtani e város minden polgárának, hogy igazi lelkesedéssel, igaz szeretettel karolja fel ezt a minden tekintetben legfontosabb közügyet; foglalkozzék vele behatóan s alkosson magának tiszta véleményt annak fontosságáról, ne vezesse más, mint az igazi szeretet, az igazi őszinte jóakarat, hogy ezt, a város lakosságára nézve életfeltételnek nevezhető ügyet hozzuk végre dülőre.

De őszintén akarjuk ezt megteremteni és pedig minél előbb, mert a folytonos elodázás nemcsak nevetségessé, hanem szerencsétlenné is teheti egy esetleges epidémia beálltával városunk lakosságát.

A megoldás legyen azonban olyan, hogy ne terhelje, hanem hasznot hozzon ezen elszegényedett városra. Dolgozzunk ezért önzetlenül s teljes a meggyőződés, hogy minden emberi számítás szerint az anyagi haszon el nem maradhat.

Hogyan létesíthetjük a vízvezetékét?

Vagy a város építi saját üzemére, vagy pedig egy vállalatnak adja ki.

Országunkon egy óriási hiba uralkodik, hogy minden közhasznú vállalatot a magán spekulációnak engedte és engedi át, ilyen pl. a takarékpénztári intézmény, amely nálunk egyeseket gazdagít, míg a szomszéd osztrák államban, hol az előrelátás, — talán az önzetlenség is — sokkal nagyobb volt, az állam a községi takarékpénztárak létesítését engedte meg és eltekintve az óriási pénzügyi erőitől, amely ezen intézményben rejlik és amelyet elősorolni — mint ide nem tartozót — nem lehet feladatunk, nagy hasznot hoz az egyes városoknak, az egyes községeknek.

Ilyenek a községi zálogházak, amelyek nem csupán anyagi hasznot hoznak a városoknak, de morális haszonnal is járnak az elszegényedett lakosságra nézve, mert nem szípolozzák ki ép a legszegényebb embertársait.

Ilyen a közbiztosítás. Talán senki sem fogja ma már kétségbe vonni, hogy városunk községének jól eshetett volna, ha a 20,000—30,000 korona évi haszon nem a gazdag magánvállalat, hanem a város pénztárába folyta be.

Mennyi haszonnal járna, ha a városok kölcsönös tűzbiztosítás céljából szövetkeznének s így módon szaporítanák jövedelmeiket a biztosított legcsekélyebb terhelése nélkül.

Hát most ill van a vízvezeték. Olyan városokat ismerünk, amelyek a vízvezeték drága pénzért beváltották, mert ez még mindig haszonnal járt a városra, de olyanokat, a melyek saját üzemükre építettek és ezt megbánták volna — nem.

Felhozom a bajor ministerium által ez

évből kiadott, a vízvezetékre vonatkozó közleményből szövegszerűen a következőket:

„Ha a vízellátás Németországban viszonyítva Angolországhoz, Északamerikához, aránylag csak későbbben vert gyökeret, Németországban mégis azt a megbecsülhetetlen előnyt értük el, hogy nem mint az előbbi államokban, a vízellátás jól jövedelmező részvénytársaságok spekulációját képezi, hanem elenyésző kivétellel a községek maguk felismerve a vízellátás nagy jelentőségét, azokat mint községi intézményeket építik és üzemben tartják.”

Továbbá: „Végül helyes pénzügyi műveléssel a községi pénztár jól jövedelmező forrását képezi, anélkül, hogy az egyeseket megterhelje.”

És mi, most, a huszadik század elején az előttünk levő tapasztalatokból még mindig nem tudunk tanulni? Még mindig kételkedünk, még mindig másnak akarjuk átengedni a koncol, holott e szegény városra már igazán ráférne, hogy szakítsunk a régi rendszerrel, gondolkozzunk, cselekedjünk tiszta fővel, önzetlen szívvel és ragadjunk meg minden alkalmat, hogy a közjólétet előbbre vigyük, mert ezzel hasznot teszünk magunknak, hasznot az országnak.

Tízennégy év előtt Révy Gyula mérnök, a ki ugyszólván kizárólag vízvezeteki ügyekkel foglalkozik s bő tapasztalatok felett rendelkezik, kutatásai alapján kimondotta, hogy az Aszalvölgyben elegendő gazdagságu vízvezető réteg van, a mely bőségesen képes városunkat vízzel ellátni.

A város közönsége nem hitt neki, — talán jól tette — mert az ember így kényes kérdésben csalatkozhatik és más szakértőket is kérdezett.

Szontagh Tamás a geológiai átalakulást szintén olyannak tartja, hogy bő vízmennyiségre lehet következtetni.

Barcza Károly kulturmérnök 1892 évből kelt szakvéleményében oda nyilatkozott, hogy igenis van elegendő víz, de szükségesnek tartaná, ha próbakutak megnyitásával a vízbőség megállapítható.

Ez 1890-ban az Aszalvölgyben meg is történt s a geológiai rétegek niméműsége, valamint a megejtett próbaszivattyúzások meggyőzőté Farkas Kálmán osztálytanácsost is, hogy igenis minden emberi számítás szerint ott van annyi víz, a mely Fehérvár vízsükségletét teljesen fedezi. Ha azonban a város közönsége a négy szakértő egybehangozó nyilatkozata ellenére még mindig kételkednék, úgy bővítsék ki a már megkezdett vízfelfogó galériát és hagyják lefolyni a vizet egy-két évig.

Természetes, hogy ezen kísérlet anyagi áldozatba kerül, körülbelül 60,000 koronába, mely azonban nem veszne el, mert a galériák a vízvezeték létesítése alalmával mint kész létesítmények felhasználhatók volnának.

Hát Farkas Kálmán oszt. tanácsosnak igaza

van, mert ha valaki nem akarja elhinni, hogy kétszer kettő négy, annak meg kell győződni róla a tapasztalás után.

De miért van az, hogy a felhozottak dacára sem akadt vállalkozó, a ki a vízvezeték garrantíával elvállalta volna? Ennek is meg van a maga magyarázata. A vízműveknél ugyanis előfordulhat, hogy a kutak vízbőségükből idővel veszítenek. Ezt a rizikót azonban kinek kell moráliter és anyagilag viselni?

A város közönségének, mert ez élvezi az egészség viz előnyeit, a mely értéket pénzben kiizetni sem lehet, míg a tisztán számi s alapon álló vállalkozót a közérdek nem heviti.

Másrészt ez a rizikó fenn áll az esetben is, ha a város későbbi időkben veszi át a vízvezeték, mert a kutak vízbőségükből időnként folytán veszíthetnek, de nyerhetnek is, tehát a józan logika szerint a rizikó kisebb, ha a város kezdetől fogva élvezi a teljes hasznot.

De a veszély nem is oly nagy, a mint ezt eddig hangoztatták nálunk, mert számtalan példánk van arra, hogy a városi vízvezeték bő jövedelmet nyújtanak a vállalatoknak és mert végre ha nyerni akarunk, merni is kell valamit. (Bár tettük volna ezt a világitásunknál is.)

Egy vízmű építésénél a nagyobb tőkebefektetés nem a kutakra, hanem a vízemelő gépekre, vízmedencékre és főképen a csőhálózatra esik. Ha tehát azt látnók, hogy a tervezett galeria nem ad elegendő vizet, úgy ezt valószínűleg a befektetett tőkéhez arányítva csekély összeggel lehet bővíteni, de nincsen kizárva, hogy annyi galeria sem kell, mint ez a tervben felvetett és ép így joggal állítható tehát, hogy ezen címe: megtakarítások érhetőek el, mint esetleg több költség merülhet fel.

A befektetés egyéb részei, a mint előbb említettem, oly építmények létesítését foglalják magukban, a melyeket már teljes biztonsággal lehet kiszámítani és vállalatba adni, ezek a kutakon kívül az összes többi munkák.

A már meglévő furt kutaink vízbősége elég megnyugtató, és bizonyítja, hogy igen is elegendő vízmennyiség található a vízvezető rétegben. Erre vallanak az 1896-ban tett próbaszivattyúzások is, a melyeket az első vízvezetőrétegben eszközöltünk.

A szakértők nyilatkozataiban említett második vízvezető réteg eddig még kipróbálva nincsen s nem lehetetlen, hogy ott esetleg még igen sok víz van felhalmozódva és ez artézi furások alkalmával oly magasra szökhetnek, hogy emelése nagyobb üzem költségeket nem igényel és a mi nagy előny, a galeria hosszát egyúttal lényegesen csökkentené.

Ezek után legjobb lelkiismeretem és tudomásom szerint állítom szembe az előnyöket a hátrányokkal a melyek előállanak, ha város maga építi a víz művet, vagy ha ezt vállalatnak adja át

Miben áll a vállalat rizikója?

Ugy-e abban, hogy ha a kutakat építenkezd és nem talál elegendő vizet, pénze elvész. Ez az eset azonban igen valószínűtlen az előbb mondottak után, legfeljebb beállhat az az eset, hogy a galériákat hosszabbra kell építeni, mint az tervezve volt, a mi tényleg több költséget okozhat.

Ezzel szemben meg van a vállalatnak az óriási előnye, hogy:

1-ször, minden pályázat nélkül építheti a saját tervei után a vízvezetékét és nem állíthatja senki sem, hogy egy ily sokoldalú építkezést az egységekre és egységárukra pontosan ellenőrizni lehetne.

Miután az előirányzott költségek vagy 900,000 koronára tehetők, így ebből körülbelül 10% hasznot, az az 90,000 koronát nyerhet a pályázat elmaradása folytán.

2-ször. Ha a vállalat átadja a városnak a vízművet, a mit talán nem tart senki sem lehetlenségnek, mert eddig mindenütt azt halljuk, hogy a városok oda törekednek, hogy beválthassák a vállalatoktól a vízvezetékét, — ennek fejében a vállalat az eredetileg befektetett tőkének 20%-át kívánhatja szerződésileg, bármikor váltjuk is be a vízművet. Ez 180,000 kor. tőke után 180,000 koronát tenne ki.

3-ször. Üzemköltségek címén kívánja a vállalat, hogy a város saját közegeivel ellenőrizze a vízórákat, szedje be a pénzt és szállítsa be neki, — a mi különben másként nem is képzelhető, de mégis vagy 3000 korona évi költséget okoz a városnak. Másrészt a város járuljon évente 24,000 koronával a üzemelés költségeihez.

4-ször. Állítson ki egy ötven évre szóló községi kötvényt, a melyért a vállalat felteszi az építéssel felmerült összes költségeket.

Hát kerdelem, nincs ebben a városban annyi élelmesség, hogy mindezen anyagi előnyöket saját pénztára javára használja fel? Ujbjól és ujbjól vissza akar esni abba a mindenkor észlelhető labába, hogy jelentéktelen összegeknek kiesnyeskedik, s a hol nagy dolgokról van szó, haboz s nem bízik a sikerben, nem használja ki a helyes pillanatot, hogy javítson anyagi helyzetén!

Végre is miben áll az a félelmetes rizikó-munus?

Tegyük fel, hogy felhatalmazást ad a közgyűlés a város polgármesterének: készíttesse el a vízvezetékét.

Miután a tervek annyira készek, hogy tudjuk, hol és miképen kell ennek megoldását megkezdeni, így természetes, hogy a vízvezetékét a kutaknál kezdjük s így kiadjuk az egész 60,000 koronát, a mit Farkas Kálmán min. oszt. tanácsos megemlített, de a mit ő sem tart szakszerűnek.

Ezzel szemben, ha a vállalatnak adjuk, szakszerűket veszítünk, de elveszítjük egyúttal a vizmu jövedelmezőségének nagy részét is, mert a használatot az első években jelentéktelen és csak a 15-ik évben érné el a fiztató bevetel felet.

Elveszítjük továbbá az üzem hozzájárulás címén évente fizetendő 24,000 korona üzemköltség egy részét, mert miután a város végzi a vízfogyasztás egész adminisztrációs szolgálatát, így ezen 24,000 kor. üzemköltség feltétlenül nagyon magas.

Elveszítjük ezen kívül az önrendelkezési jogot is a vízdíjak esetleges leszállításához. Kárunkra takarékoskodniuk kell az öntözéseknek sőt, mert minden fogyasztót köbméter vizet drágábban fizetünk meg, minttha magunk állítjuk elő.

Végre mert a város újvállalatok felépíté-

tése érdekében vízdíjakban szívesen ad koncessziót, míg a vállalat közérdekkel nem törődve erre esetleg nem hajlandó.

Ezen okból legyen tisztában mindegyikünk a dolog lényegével, mert igenis a vízvezetékre elkerülhetetlen szükségünk van az erkölcsi kötelessége minden egyes városatjának megszavazni, egészségügyi, közisztasági és ipari szempontból is.

Nem tudom elég nyomatékkal hangsúlyozni, hogy helyes alapon építve és kereskedelmi szeltemben vezetve, évente nem csupán az üzem hozzájárulás címén a városi pénztárt feltétlenül terhelő 27,000 koronát tartjuk meg, hanem a városnak egy új és bőven jövedelmező forrást is teremtünk, mely állításom bizonyítására legközelebb alkalmat fogok keresni.

Ha valaki érveléseim menetét nem tartja hibátlanok, örömmel veszem, ha ezt nyilvánosságra hozza, mert nekem csupán az a célom, hogy helyes alapon minél előbb megteremtjük a vízvezetékét.

Az egyházmegyei tanítók nagygyűlése.

Az egyházmegyei tanítók nagygyűlése ele minden évben fokról-fokra emelkedő érdeklődéssel szokott társadalmunk tanügy iránt érdeklődo resze tekinteni. Szívesen elismerjük, hogy a mai nagygyűlés ezen varakozást nemcsak kielégítette, hanem nagyban felül is múltta, nemcsak az egyesületi élet pezsgő elevenése, a tanítói közszellem élenksége, a szakmai kérdések és a modern keresztény pedagógia magas színvonalú tárgyalása révén, hanem azon a címen is, hogy az egyházmegyei kath. tanítók szinte meglepő érdeklődést tanúsítottak a legmodernebb társadalmi problémák és legelő sorban a keresztény szocializmus iránt. A mai gyűlés képen alapszám gymanat a kath. tanítóságnak az igaz, a magyar, a keresztény szocializmus mellett való anaas-foglalat, annak proklamása volt vég. Örömmel sorozzuk ide ama másik orvendetes körümenyt, hogy a kath. tanítók ideális álláspontjuk és hivatásuk magaslataira emelkedve, a tanítói szakkepzés, a korral való haladás szakséget állatva, a pedag. problémát oly jeles movekkel szaporították, melyekre az egyesület büszke lehet, a mint ezt a bratibizottság a jutalmazásra elfogadott pályamunkákról jelentette.

A nagygyűlés szent művel kezdődött, melyet a nagyszámúval megjelent egyesületi tagok részvételével Karoly János prepost a székesegyházban celebrált. Sz. műse után az egész testület a püspöki rezidenciába vonult, hol ez alkalommal első ízben tisztelgett, mint testület, fovevdenekel, az egyházmegye főpásztoránál, dr. Trohaszka Ottokár megyéspüspök úrnál. Mayer Karoly apátkanonok, mint ehök remek beszédeben, gyönyörű szószóki formában varazsoltá a testületnek fopasztorához való viszonyát, a feladatokat, melyek megoldásra várnak, emelkedékhöz a telso helyről való támogatást varva és kerve. Megyéspüspökünk válaszában, melyet alább lehetleg híven közlünk, a tanítók szívet egyséjására meghódította; ur lett a lelköken, melyeket szonoklata erejével ragidított magával, el, messze az ideahamis szarnyam, — mondazonáltal a tanügy gyakorlati kérdésen és erntive, szot azok helyes megoldására való utalással. Beszéde a következő volt:

Nagyságos és Főszelendő Főtanfelügyelő Ur!

Milyen tisztelt Hölgyeim és Uram!

Nem készültem beszédre: nem kellett. Volt valami sejtésem arról, hogy mikor egy ilyen testület lép először elém s én annak nemcsak szemébe, de igazán a szívébe látok, oly szavak nyílnak majd tőlem s talának a szívemre, melyekre okvetlenül a szeretetnek, lelkesülésnek ösztönével kell — minden előre bocsájtott értelmi munka s előkészületes nélkül reagálni. Azok a nagy perspektívák, melyeket a Nagyságos és Főtanfelügyelő ur itt megnyitott, azok a melyseges igazságok, melyeket megérintett, az érzelmeik, melyekre ráittalt, nem hogy egy buzgó, hivata-

sának élő pap lelkét, hanem egyáltalában minden keresztény szívet s minden hazafas lelket okvetlenül megmozgatnak. Megmozgattak engem is, azért, mert régen — folyton ezeknek a gondolatoknak élek, ezek az érzelmeik hevitenek, ezt a nagy érdeket mozgatom, ezt a szent ügyet szolgálom.

Higyük el nekem, mélységesen meg vagyok győződve — nem a frázis megszokottságával, hanem a mély meggyőződés erejével, hogy valóban kegyetek elsősorban a nemzet napszámosai-kegyetek valóban a kulturának hantjait forgatják, a szellemi, értelmi és erkölcsi műveltségnek magvait szorjak, kegyetek építenek azon láthatatlan épületen, melynek ormai, reméljük, nem századokba, hanem évezredekbe nyulnak bele, kegyetek öntözik verejtékükkel, vérékkel a nemzet életfáját. Ez pedig egy óriási feladat mélységes tiszteletré és elismerésre méltatni a katolikus kulturát. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha kivesszük részünket a nemzeti nagy munkából: ha a mi iskoláink tényleg azon a szintjajon fognak állni, ha tanítóinkat az a szellem mozgatója, amely amint részt kér ebből a nemzeti hatalmas munkából, egyú megérdemli a modern világ elismerését. Nagyon jól tudom, hogy nekünk nagyot kell haladni, nekünk nagyot kell fejlődni. Én tudom azt — amit a párkányi tanítói gyűlés is elhatározott, — tudom és értem, hogy itt szakképzés kell, értem azt, hogy az iskola valamiféle autonóm dolog legyen: en nem baragszom, megértem és méltányolom ezeket a gondolatokat, de akarom, hogy e gondolatok ne jelentésnek kiszakadást, kikapcsolódást a régi elvekből, hanem jelentsék tényleg a haladás új útjait, mert minden haladásnak, minden századnak új utakat kell taposni, mert minden zászló, mely a haladásnak zászlaja, egy nem kész világ fele mutat utat. Én nagyon jól látom, hogy a katolikus tanügynek nem szabad inferioritának maradni. Ha az állam felémeli a fizetést s a kath. neplantitók fizetése régi marad, akkor mi ütünk iskoláinkra a szülők-markuságnak — nem is annak, hanem a meg nem értesnek, az inferioritának bélyegét, mert aki gazdaságilag leszorult, annak lelkén is a sirko van: e sirkovert el kell hengeríteni, hogy a feltamadas felé mellessünk.

Milyen tisztelt barátaim, hallom, sokan mondják, hogy tulajdosan moderne akarunk lenni. Tudjak mit: Bizzanak az elvben! Mi katolikusok akarunk lenni, de a modern kulturának igényeit is megérténi s a nagy munkából magunkat ki nem vonva, ez igényeket kielégíteni akarjuk.

Milyen tisztelt barátaim! Ha önök látják, hogy feléjük ilyen érdeklődés tekint: tiszteljenek meg engem elsősorban — mint itt tegnapelőtt egy papi gyűlekezetenek is mondtam — nem annyira a tekintélyt megillető hódolattal, hanem a rokonzásnak és a testvéri érzületnek bizalmával. Érezek, hogy itt van egy ember, aki most el, aki a jellemék él s a múltba nem vágyik, aki megérti azokat, akik a jellemék — a mai napnak urhat viselik! És aztán m. t. barátaim: össztartás! De a hol a bízalom van, ott az össztartás magától jön: a sok láng egybe olvad, a sok esermély hatalmas folyamammá szűródik. Az ilyen munka, melyet ilyen össztartás fonesoroz össze, biztosan célt ér s gyozelmet arat. Bennem megvan az érdeklődés minden iránt, kezdve a tanító pszichológiától a zsebe fenekeig — mely rendszeren üres, — bennem szív van, s a mennyire tölem telik, van bennem kéz is s a hol a tanítók ügyet mozgatni lehet — a főrendi hazban s bármely kongresszusban, ott leszek, hogy önök éreznek: ez szeret minket, ez a mi emberünk ezzel szívást, batran megyünk!

Mindkét beszéddel lelkes hangulatban, megmegújuló eljenzéssel hallgatták az impozáns számban megjelent tanítók és tanügybarátok, kik között szívesen szemléltük a vidéki s helybeli papság képviselőit is.

Magá a nagygyűlés körülbelül 11 óraker kezdődött a Szent István-teremben, melyben közeli harmadfélszagan foglaltak helyet. Az élnöki megnyitót Mayer Karoly apátkanonok mondotta, az ő ismert ekesenszólásával és bámulatot keltő logikai rendjével. Mindig élvezettel hallgattuk ünnepi beszédeit, melyekhez mai megnyitója forma és tartalom tekintetében méltán csatlakozik. Utána Papp János, a közp. bizottság jegyző,

— **Névváltoztatás.** Kreutzer Mihály balinkai illetőségű, budapesti lakos, valamint kiskorú gyermekei József, Mihály, Mária vezetéknévüket belügyminiszteri engedéllyel Kovács-ra változtatták.

— **Elítélt betörő.** Tegnap volt főtárgyalása Pálincás (Domanék) János hírhedt betörőnek, akit városunkban ez évi május hó 3-án éppen munkaközben csípett el Sulyok rendőrbiztos és Szűcs János rendőr a Várkörúti kanálistarton.

Aznap délelőtt Bognár és Kristóf Rákóczy-utcai szabócéggel üzemelt, este pedig Rosenbergszándor ugyanacsak Rákóczy-utcai bórkereskedő raktárában, ahonnan vagy 9 pár csizma tűnt el. Más tervei is voltak itt Pálincásnak, mert fönt járt az emeleten özv. Mellán Ernőné lakásában és szóbat vett ki magának, amit egy koronával le is foglalozott.

Arról is volt szó elfogatása idején, hogy a szomszédos Osztrák-Magyar Bank-fiók helyiségébe akart átfújni, de ez nem látszott valószínűnek.

A tegnapi főtárgyaláson Keczan Lázár elnök, Tömörly József és Mayrhofer voltak a szavazóbírák, Hrabovszky Aurél az ügyész, dr. Arany Lajos a védő, dr. Békés Gyula a jegyző.

Vádolt tagadta a reárárt cselekmények elkövetését, azt azonban beismerte, hogy egyenesen azért jött Fehérvárra, hogy itt betöréseket kövessen el.

Epizódokban sem volt hiány. Mikor arról volt szó, hogy a pesti rendőrség elfogatása előtt nyolc nappal adta vissza a szerszámait, az elnök megkérdte:

- Hát mért nem használta a szerszámait az alatt a nyolc nap alatt előbb?
- Mert nem volt alkalom!
- Hát olyan sok idő kell egy alkalomhoz?
- Elég ahoz kérem öt perc is.

Érdekeseen hasonlít Pálincás az egyik károsulthoz, Bognár szabóhoz, ugyanarra, hogy mikor ő délelben a Bognár és Kristóf-lele szabó üzletben „működött”, egyik tanu, aki Bognárnak nézte, be is köszönt neki, amit azonban Pálincás büszkén figyelmen kívül hagyott.

Nagyon tagadta, hogy járt volna akár Bognár és Kristófnál, akár Rosenbergnél.

— Hiszen kérem én olyankéért te se hajolok, amit ott találtam volna! — mondta. Sokkal nagyobb terveim voltak nekem, de fájdalom, nem sikerültek.

A törvényszék dr. Arany Lajos érdekes védőbeszéde javára 8 évi fegyházbüntetésre ítélte Pálincás János, aki védőjével együtt fellebbezést jelentett be.

— **Hymen.** Vitriol Adolf eljegyezte a bájos Zuckermanndt Hermint Tabon. Gratulálunk!

— **Ismeretlen lökötök.** Ismeretlen lökötök jártak ma reggelre Moha község legelőjén, ahonnan hét darab 4 éves pejkanca lovat elloptak. Nagyon valószínű, hogy a lopást kóbor cigányok követték el, akiket azonban ezeitől nem sikerült elfogni. A lopás által Felső Listár József és Kálmán István mohai földművesgazdák károsodtak. Az előbbinek 270, az utóbbinak 300 korona kára van.

— **Csődbe jutott korthelyiség.** Csak egy hónappal ezelőtt nyílt meg a belvárosi István király fürdő helyiségében a lilomkert vendéglő, amelynek tulajdonosa, Tóth Mihály, a usztviselők Otthon körének volt szolgája lett. Tóth Mihály a vendéglősséget arra használta fel, hogy nyakra-főre csinálta az adósságokat, úgy, hogy egy rövid hónap telogasa alatt alig van kereskedő, hentes vagy mészáros Székesfehérvárott, akinek nem adósa. Miután állítólag Tóth az adósságokat azon célzattal csinálta, hogy hitelezőit felülte, ma feljelentették a rendőrségen.

— **Asszonyháború.** A napokban a Mórhoz tartozó Timárpusztán Szabó Juli béréseleány és Falu Istvánné bérésasszony összeperlekedtek afelett, hogy Szabó Juli nem akarta kifizetni annak a zsirnak az árát, amit Falu Istvánnétól

vett. Szó-szót követelt, végre azután hajbakaptak. A verkedésbe belegegyellett Szabó Juli anyja Szabó Andrásné is, aki egy baltafokával úgy vágta föbe Falu Istvánnét, hogy az vértől boritva, eszméletlenül összeesett. Orvosi vélemény szerint Falu Istvánné súlyos testi sérülést szenvedett. Szabó Andrásné ellen megindult az eljárás.

— **Tűz.** A nyár réme a vörös kakas már felütötte fejét. Folyó hó 26-án délután fel 7-kor Vajtán kigyultadt a sertésóktól Szabó Ferenc odaváló földmives háza. A veszedelmet idejekorán észrevették és lokalizálták. A tűz azonban másodsor is kitört, de szerencsére ezt is elnyomták. A háztetőt megmenteni nem lehetett, ugyszintén az ólak is teljesen elégték. A tűz valószínű a gyermekek gyújtogatásából eredt.

Jégszekerények nagy választékban kaphatók Márkus Simon özv. és fia cégnél. Jókai-utca 16.

A postapalota.

Annak a felszólalásnak, amelyet Bilkei Ferenc v. b. tag a keddi közgyűlésen az új postapalota ferde irányban való építésére vonatkozólag tett, meg lett az általános óhajtott következménye. *Határnok* József polgármester meghallgatva a szakértők, különösen *Krécsy* Miklós kir. mérnök szakvéleményét, határozatilag kimondta, hogy az új postapalota építési vonalat az eredeti iránytól eltérve — megváltoztatja s a törést a Petőfi-utca tengelyébe helyezi. Így az új postapalota északi sarka körülbelül fél méternyivel beljebb esik, mint a hogyan eddig tervezték volt.

Természetesen meglepő és kellemetlen dolog az, ha építés közben ilyen változtatást kell eszközölni, de a mint az egyik szakértő nagyon helyesen megjegyezte: „A hiba nem az okvetetlenkedő laikusok felszólalásában van, hanem abban a körülményben, hogy az egész *utcaronalt megállapítása régóta el van hibáztatva.*” Mikor ugyanis az épülettömbök lebontását kimondták, az illetékes szakértő egy ideális vonalat húzott a szememmarum templom és a Grundböck-lele ház között. A Kossuth-utca másik felének építési vonala ehhez a vonalhoz alkalmazkodott volna.

S ez a vonal a Hellensteiner fele ház és a Jungwirth-fele ház között lett volna. Persze csak óhajto medban. Mert ugyanaz a szakértelem, amely ezt a vonalat elvben meghúzta, a valóságban alkalmazni elfelejtette, vagy nem akarta. Hogy miért? Ezt a görbe vonalban utazó tulvilágak tudnak talán megmondani. Denique, az Árpád-fürdő nincs már benn az építési vonalban, szintugy kiterjed a mar megépített pénzügyi palota, nem eshetett bele az egyenes vonalba a postapalota s nem fog beleesni a régi postaház telken építendő új palota, sőt dr. Csöppentzky Mihály építendő modern új palotája sem, amelyet a város általános óhajára és helyeslesere a saját és a Hellensteiner ház telken építeni fog. Látnuk majd egy új házost, gyönyörű modern palotákat s nem fogjuk élvezni bennük a szakértelemnek s az esztekának első osztályba való abécéjét: az egyenes vonalat. S mindazt az a bizonyos szakértelem eszelekedte, a mely jóhatról szuverén megvetéssel szokta levagni a laikusok e kijelentéssel: az ur nem érti ezt, mert laikus és nem szakértő. Az egész házost apró töreseivel az egyenes vonal irányba helyett inkább a kőrszelethez hasonlít. Ezért kellett a posta palota irány vonalat is inkább megfőrtni a Jungwirth-háznál, minthogy hosszabb egyenes vonalat nyervén, a törés meg inkább bántsa a szemet. Így az épület homlokzata majd a Dittrech-házra és nem a Saara-házra néz (eredetileg persze a Hellensteiner-házra kellett volna néznie).

Egyébiránt a „laikus” szemé nemcsak ezt a hibát fedezheti fel az említett telek szakérte-

men alapuló elrendezésénél. Az új Petőfi utca pl. nem egyenes folytatása régi Pappnévelde-utcának, hanem csinosan elferdül tőle. Hogy a szakértelem miért találta ezt szükségesnek akkor, mikor teljesen szabad területen vonhatta volna meg az egyenes vonalat, ezt mi laikusok ismét nem tudjuk megérteni.

Egy másik megjegyzésünk pedig a Várkörúti új utcára vonatkoznak. A Kossuth-utca új oldala — úgy halljuk azért lett pupos, mert sajnálták akkora területet az utcatesthez hozzácsatolni. Mi pedig sokkal jobbnak és praktikusabbnak tartottuk volna, hogyha inkább az egyenes Kossuth-utca szélesebb, mint mikor a Várkörutat látjuk egy darabon 16 méternyire kiszélesítve. Véleményünket elsősorban pénzügyi szempontokkal igazoljuk. Ha a Kossuth-utca új oldala pupos helyett egyenes talál lenni, ez nem került volna a városnak senmijébe. Minthogy azonban a nevezett pupért cserébe kaptuk a Várkörút kiszélesítését, ezért még igen nagy árat kell majd fizetnünk, ha ugyan egyáltalán akadnak még tizeink szépészeti szempontból kezdeményezett telekkiszajátításra azon a helyen, a hol hetéig kell tudónkbe szivnunk a kidobált sárból szétáradó miazmákat azon egyszerű okból, mert potom 3000 fítot éveken keresztül nem nélkülözhetünk a város háztartásában. Vajjon lesz-e városunknak majd pénze arra, hogy az apácáktól, a Csöppentzky, Hellensteiner, Farkas házak kertjeiből, az Magyar Osztrák Bank és a Hoffmann-ház területeiből tizekretet erő telket sajátítson ki a szépészeti szempontokért. És ha kiszajátítja — a mit magunk is a legnagyobb örömmel látnánk — vajjon nem áll-e elő a második még nehezebb lépés, a melynek az első után kellene következni? Ha a Várkörutat a Budai-úttól a zsidó templomig kiszélesítik s elérjük azt a régi s mindig közelebb eső vágyunkat, hogy a zsidó templomtól az árvaházig terjedő csatornát végre szantén beboltozzák, vajjon meg enged-e budget-unk, hogy a szabályozási vonalat egyenes irányban tovább is folytathassuk? Lesz-e pénzünk a Számmer-ház utbaeső részének, valamint az ott sorakozó kertterületeknek kiszajátítására? Pedig a szépészeti szempontok egyik alapvető tulajdonsága a logika. S ha nem léteünk logikusak pénz hiányában egészen, kár akkora fába vágni a fejszénket, a melyet egészen elhasítani úgy sem vagyunk képesek.

Mindazt pedig csak a jóakarát, városunk egészséges haladása iránt való őszinte igaz lelkesedésünk mondatja velünk. Személyi inkektivák nem vezettek bennünket eddig és nem fognak vezetni ezután sem.

Csak SICULIA névvel ellátott üvegek valódiak.
A Málnási „SICULIA“ forrásvíz
 a sós savanyúvizek királya.

Szklártegen átfurt artézi forrás.
 A gyomrógést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható külfellegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyaghurutos bántalmak ellen Kórányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei

a málnási „SICULIA“-forrást
 a kontinens legdusabb természetes alkalikus, sós savanyúvizek minősítik.

Magyarországi főraktár:
BRAZAY KALMAN BUDAPEST,
 József-körút 37.
 Kapható minden gyógyszerárban, drogeria és fűszerkereskedésben.

3358. 30—25.

Tüdőbetegségek, hurutok, szamárköhögés, skrofulozis, influenza
 ellen azáltalaz tanár és orvos által naponta ajánlva.

Sirolin
 Minthogy értékelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenképp „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Sváj)

„Roche“
 Kapható orvos rendelés és gyógyszerárban. — Az üvegeknek 4 — k — r — n

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.